

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

AİLE VE TÜKETİCİ HİZMETLERİ

**ÇEVRE KURULUŞLARI
850CK0087**

Ankara, 2011

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. ULUSAL ÇEVRE KURULUŞLARI.....	3
1.1. Kamuya Ait Çevre Kuruluşları	3
1.2. Diğer Çevre Kuruluşları	10
1.2.1. Vakıflar.....	11
1.2.2. Sivil Toplum Örgütleri	16
UYGULAMA FAALİYETİ.....	20
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	21
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	23
2. ULUSLARARASI ÇEVRE KURULUŞLARI	23
2.1. Uluslararası Çevre Kuruluşları.....	23
2.2. Uluslararası Çevre Antlaşmaları	35
2.2.1. Kyoto Protokolü	35
2.2.2. Basel Antlaşması	37
2.2.3. Montreal Antlaşması	38
2.2.4. Diğer Antlaşma ve Protokoller.....	40
UYGULAMA FAALİYETİ.....	43
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	44
MODÜL DEĞERLENDİRME	46
CEVAP ANAHTARLARI.....	47
ÖNERİLEN KAYNAKLAR.....	49
KAYNAKÇA	50

AÇIKLAMALAR

KOD	850CK0087
ALAN	Aile ve Tüketici Hizmetleri
DAL/MESLEK	Çevre Hizmetleri
MODÜLÜN ADI	Çevre Kuruluşları
MODÜLÜN TANIMI	Çevre kuruluşlarının anlatıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	Bu modülün ön koşulu yoktur.
YETERLİK	Çevre kuruluşlarını tanımak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Çevre kuruluşlarını doğru tanıyabileceksiniz. Amaçlar <ol style="list-style-type: none">1. Ulusal kuruluşları doğru inceleyebileceksiniz.2. Uluslararası kuruluşları doğru araştırabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Uygun koşullarda sınıf ortamı Donanım: Kaynak kitaplar, bilgisayar, projeksiyon, fotoğraflar, afişler, broşür, dergiler, uyarıcı pano tepegöz, asetat, CD, VCD, bilgisayar donanımları, VCD, DVD, televizyon
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

"Doğal denge" olarak nitelendirilen sağlıklı bir ortamda tüm canlılar, uzun bir süre hava, su ve toprak olan temel kaynaklardan sorunsuz olarak yararlanabilmişlerdir. Günümüzde hızlı nüfus artışı ve teknolojiadaki gelişmelerin bir sonucu olarak ortaya çıkan mekân, enerji ve ham madde ihtiyacına olan aşırı ihtiyaç, doğal ortamlardan ve kaynaklardan aşırı yararlanmayı gerektirmiştir. Sanayi ve endüstrileşme, nüfus artışı, teknolojik gelişmelerle birlikte insanlar doğayı hızla tahrip etmeye başlamışlardır. Bunun sonucunda sera etkisi, küresel ısınma, asit yağmurları, nesli tehlikede olan su ve yaban hayatını koruma, çarpık kentleşme, iklim değişiklikleri, hava kirliliği, su kirliliği ve içilebilir su sıkıntısı bugün konuşulan, tartışılan ve çözüm bekleyen en önemli çevre sorunları hâline gelmiştir.

Bu sorunlar, insanları doğayı koruma konusunda ciddi önlemler almaya yöneltmiştir. Böylece önemli çevre faaliyetlerine girilmiş ve konu hem ulusal hem de uluslararası boyutta çeşitli kuruluşlar (örgütler) aracılığıyla ele alınmaya başlanmıştır.

Bu çalışmanın konusunu oluşturan kuruluşlar, günümüzde faaliyetlerine hız katarak çevre sorunlarına karşı önlem ve çözümler üretmektedir. Burada ön plana çıkan bazı ulusal ve uluslararası kuruluşlar tanıtılarak onların görev ve sorumlulukları, faaliyetleri hakkında bilgi edinmeniz sağlanacaktır.

Böylece sağlıklı bir çevrede yaşayabilmek ve gelecek nesillere sağlıklı bir çevre bırakabilmek için çaba sarf eden bu kuruluşlar aracılığıyla çevre bilincini geliştirmek ve toplumsal duyarlılığın artmasına yardımcı olmak amaçlanmaktadır.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Çevre ile ilgili ulusal kuruluşları doğru inceleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Bulduğunuz bölgedeki çevreci sivil toplum örgütlerini araştırınız.
- Edindiğiniz bilgileri dosyalayınız.
- Arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. ULUSAL ÇEVRE KURULUŞLARI

Çevre; insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır.

Hava, su ve topraklarımızın her geçen gün artan oranlarda kirlenmesi ve önemli bir kısmının kullanılamaz hâle gelmesi, özellikle büyükşehir ve sanayi bölgelerinin çevre kirliliği sebebiyle yaşanamaz hâle gelmesi, ozon tabakasının delinmesi, yerkürenin giderek ısınması, doğal kaynakların hızla tüketilmesi çevreyi korumak amaçlı çevre kuruluşlarının kurulmasına neden olmuştur.

T.C. Anayasası'nın 56. maddesi; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir." ilkesini getirmekte; çevrenin korunması çağdaş bir yaklaşımla anayasal esasa bağlanmaktadır. Bu çerçevede faaliyet gösteren ulusal çevre kuruluşları; devlete bağlı kuruluşlar, vakıflar ve sivil toplum örgütleri başlıkları altında toplanmaktadır.

1.1. Kamuya Ait Çevre Kuruluşları

Türkiye'de her alanda olduğu gibi çevreyle ilgili kurumlaşma da sistemli olarak Cumhuriyetle birlikte başlamıştır. Çevreye olumsuz etkileri olan her türlü faaliyeti ülke bütününde izlemek ve denetlemek Çevre ve Orman Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığının görev ve sorumlulukları içindedir.

➤ **T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı**

Türkiye’de çevreyi koruma ve geliştirme konusunda en yetkili ve en önemli kuruluş Orman ve Su İşleri Bakanlığı’dır. Orman ve Su İşleri Bakanlığının sorumlu olduğu konular;

**T.C.
Orman ve Su İşleri
Bakanlığı**

Resim 1.1: Çevreyi koruma konusunda en yetkili kurum Orman ve Su İşleri Bakanlığı

- Sosyal, kültürel ve çevresel nedenlerle yeşil kuşaklar ve parklar şeklinde ormanların kurulmasını özendirmek ve yaygınlaştırmak,
- Orman yangınlarını önlemek ve mücadele etmek,
- Kirlenme ve sera etkisine karşı önlemler almak,
- Nesli tehlikede olan su ve yaban hayatını korumak,
- Ormanların işletilmesi, korunması ve geliştirilmesini sağlamak,
- Orman saha bütünlüğünü korumak,

Resim 1.2: Çevre ve Orman Bakanlığı faaliyet alanları

- Tabiatı koruma alanları, milli park ve benzeri korunan alanların geliştirilerek yaygınlaştırılmasını sağlamak,
- Ormanları ve meraları planlamak,
- Sürdürülebilir orman yönetimi ilkeleri doğrultusunda toplumsal ihtiyaçları belirleyerek yeniden düzenlemek,
- Ekosistemin çeşitli fonksiyonları ve nesli tehlikede olan yaban hayatı ile bitki türlerini dikkate alarak yeniden düzenlemek,

Resim 1.3: Ormanların korunması ulusal sorumluluk

- Her seviyede çevre eğitimini teşvik etmek, desteklemek, öğrencilerde çevre değerlerini koruyucu, değer yargılarının gelişmesine katkıda bulunmak,

Resim 1.4: “5 Haziran Dünya Çevre Günü”

- Çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için gerekli ilkeleri, politikaları izlenceleri hazırlamak ve çevrede araştırmalar yapmak ve yaptırmak,
- Çevrenin korunması ve çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla ülke koşullarına uygun olan teknolojiyi belirlemek,
- Atık, artık ve yakıtlar ile ilgili çevre dengesini bozan, havada suda ve toprakta kalıcı özellikler gösteren kirleticilerin çevreye zarar vermeyecek biçimde giderilmesi için denetimler yapmak,
- Çevreyi korumak ve çevre kirliliğini önlemek için her türlü çözümlenmeyi ölçüm ve denetimleri gerçekleştirmek için laboratuvarlar kurmak ya da var olan kamu kurum ve kuruluşlarının laboratuvarlarından yararlanmak,
- Çevreye olumsuz etki yapabilecek her türlü yasa ve tasarının yarar ve maliyetleri ile çevresel olguların birlikte değerlendirilmelerine yarayacak çevresel etkileri değerlendirmek,
- Çevre konusunda görev verilmiş olan kuruluşlar arasında iş birliği ve eşgüdüm sağlamak ve bu alanda çalışan gönüllü kuruluşları özendirmek, uluslararası çevre çalışmalarına Türkiye'nin katılımını sağlamak,
- Çevre bilincinin yerleşmesi için tanıtıcı faaliyetler yapmak ve yaptırmak, bu amaçla kurslar ve başarılı çalışmalarını ödüllendirmek,
- Çevre konuları ile ilgili kongre, panel, konferans ve seminerler hazırlamak ve hazırlananlara katılmak,
- Çevre ile ilgili her türlü dokümantasyonu temin etmek ve yayın faaliyetlerinde bulunmak,
- Çevre sorunlarının çözümü için özel sektörün, üniversitelerin, diğer ilgili kişi ve kuruluşların aktif katılımını sağlamada yardımcı olmak,

- Çevreyi koruyucu, çevre kirliliğini önleyici araştırma ve projeler yapmak ve yaptırmak, ayrıca proje yarışmaları düzenlemek,
- Hayvan ve bitki nesillerinin ıslahı ve korunması için yapılacak çalışmalara katkıda bulunmak,
- Çevre araştırmalarında ve kirlilik tespitinde kullanılacak her türlü araç gerecin sağlanmasına yardımcı olmak Çevre ve Orman Bakanlığının faaliyetlerindedir.

➤ **T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı**

Kültür ve Turizm Bakanlığının amacı; kültürel değerleri yaşatmak, geliştirmek, yaymak, değerlendirmek ve benimsetmektir. Kültür ve Turizm Bakanlığının görevleri:

- Tarihi ve kültürel varlıkların tahribini ve yok edilmesini önlemek,
- Yurdun turizme elverişli bütün imkânlarını ülke ekonomisine olumlu katkı sağlayacak şekilde değerlendirmek,
- Turizmin geliştirilmesi, pazarlanması, teşvik edilmesi ve desteklenmesi için gerekli önlemleri almak,
- Kültür ve turizm konuları ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarını yönlendirmek ve bu kuruluşlarla iş birliğinde bulunmak,
- Yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör ile iletişimini geliştirmek ve iş birliği yapmaktır.

Resim 1.5: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığının tarihi ve kültürel varlıkların tahribini ve yok edilmesini önlemesi

1983 yılında millî parklar, tabiatı koruma alanları, tabiat parkları ve tabiat anıtları olmak üzere dört koruma alanı oluşturan Kültür ve Turizm Bakanlığı, olağanüstü özelliklere sahip tabiat ve kültür varlıkları ile önemli savaşlarımızı simgeleyen alanlarımızın korunması ve kullanma dengesini sağlamayı amaçlamıştır.

Resim 1.6: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı afişi örneği

Bakanlık bu sayede faaliyetlerini bu yerlerin kamu yararına korunmasına ve kullanılmasına katkıda bulunacak doğrultuda sürdürmektedir.

Resim 1.7: Ülkemizin tabiat ve kültür varlıkları

➤ **T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı**

Tarım ve Köyişleri Bakanlığının temel amacı toprak, su, bitki ve hayvan varlığı ile benzeri doğal kaynakların korunması için araştırma, inceleme, tasarılar yapmaktır. Tarım ve Köyişleri Bakanlığının görevleri;

Resim 1.8: T .C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Resim 1.9: Verimli tarım alanları

- Verimli ve faydalı tarım bilgilerini çiftçi ailelerine benimsetmek ve ülke düzeyinde yaygınlaştırmak amacıyla tarımsal yayım ve eğitim sistemi ve programları ile projelerini hazırlamak, uygulamak,
- Örnek çiftçi yetiştirmek üzere eğitim program ve projeleri uygulamak,
- Çiftçi kadınları ve kızlarına ev ekonomisi; çocukları ve gençlerine teknik ve pratik çiftçilik öğretmek üzere tedbirler almak, uygulamalar yapmak,
- Örnek çiftçi yetiştirmek ve tarım yayımı eğitimi için her türlü merkezi tesisleri kurmak, kurslar açmak, bu alanlarda teknisyen yetiştirmek,
- Bu amaçla Milli Eğitim Bakanlığı ve ilgili kuruluşlarla iş birliğinde bulunmak,
- Tarım alanlarının gayesine uygun bir şekilde kullanılmasını sağlamak, denetlemek ve ilgili kuruluşlarla iş birliği yapmaktır.

1.2. Diğer Çevre Kuruluşları

Gönüllü kuruluşlar, gönüllülük esası ile insanlık yararına hizmet etmek için herhangi bir çıkar gözetmeksizin kurulmuş teşkilatlardır. Günümüzde artık birey katılımının daha etkin olduğu gerçeği anlaşılmış ve bu konuda gönüllü kuruluşların sivil toplumu güçlendirmede ne denli önem arz ettiği açıkça ortaya konulmuştur.

Resim 1.10: Gönüllü kuruluşların çevreyi koruması

Gönüllü kuruluş anlayışı içinde dernek ya da vakıf olarak kurulmuş çok sayıda gönüllü kuruluş mevcuttur. Türkiye’de çevre konusunda çalışan gönüllü kuruluşlara şu örnekler verilebilir:

Türkiye Çevre Vakfı, Türkiye Tabiatını Koruma Derneği, Doğal Hayatı Koruma Derneği, Türkiye Çevre ve Yeşillendirme Kurumu, Türkiye Ormancılar Derneği, Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği, Yeşil Türkiye Ormancılar Derneği, Türkiye Biyologlar Derneği, Türkiye Tarihi Evleri Koruma Derneği, Türkiye Çevre Sorunları Vakfı, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Türkiye Anıt ve Çevre Vakfı (TAÇ), Hayvanları Koruma Derneği, Türkiye Erozyonla Mücadele ve Araştırma Vakfı (TEMA), Çevre Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtımı Vakfı (ÇEKÜL), Çevre Eğitimi Derneği, Küresel Denge Derneği vb.

Türkiye’de gönüllü kuruluşlar tarafından çevrenin korunması ve çevre konusunda toplumsal duyarlılığın artırılmasına dönük çeşitli araştırmalar yapılmaktadır.

Resim 1.11: Bir fidan bir dünya

1.2.1. Vakıflar

Vakıflar, bir veya birden fazla kişinin belli bir amaca tahsis ettiği mal varlığı ile meydana gelmektedir. Vakıfların yaklaşık 501 (% 17)'i eğitim amaçlı, 87 (% 2,9)'si ise çevrenin korunması amacıyla kurulmuştur. Çevrenin korunması amacıyla kurulan başlıca vakıflar şunlardır;

- **Türkiye Erozyonla Mücadele Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı (TEMA)**

Ülkemizde doğal varlıkların ve çevre sağlığının korunması, erozyonla mücadele, toprak örtüsü ve toprağın korunması ve ağaçlandırmanın önemi hakkında kamuoyunu eğitmek ve bilinçlendirmek, doğal varlıkların, insan sağlığının, yeşil alanların, toprak ve bitki örtüsünün, ormanların, meraların korunması, geliştirilmesi ve yenilerinin teşkil edilmesini sağlamak için faaliyette bulunmak ve bu amaçları gerçekleştirmek için gerekli teşkilatın oluşturulması ve yasaların çıkmasını sağlamaktadır.

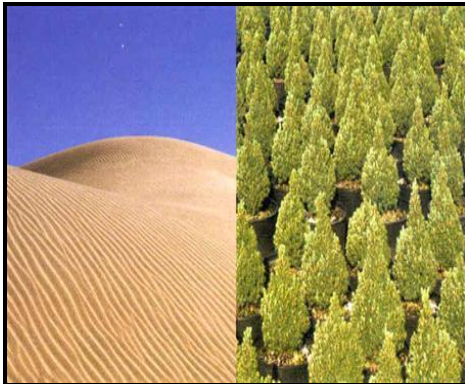
Resim 1.12: TEMA Vakfı logosu

Gönüllü kuruluşların öncülüğünde toplumun bütün kesimlerinin desteği ile erozyonla mücadelenin ikinci bir İstiklal Savaşı kabul edilerek erozyon tehlikesi ile mücadele edilmesini hedefleyen sivil toplum kuruluşudur.

Resim 1.13: Türkiye Erozyonla Mücadele Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı

Ağaçlandırma, tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları, mera ıslah projeleri, yurt çapında teşkilatlanma ve eğitmen yetiştirme, kitap yayını yapma önemli hizmetleri arasında yer almaktadır.

Resim 1.14: TEMA Vakfı çalışmaları

➤ Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı (ÇEVKO)

1 Kasım 1992 tarihinde kurulan vakıf; ambalaj atıklarının geri kazanımında Türkiye'nin önde gelen yetkilendirilmiş kuruluşu olarak kalmak vizyonunu öngörmektedir. ÇEVKO, "Ambalaj ve Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği" uyarınca; Çevre ve Orman Bakanlığının 31.03.2005 tarihli kararı ile her çeşit ambalaj atığının geri kazanımı konusunda "Yetkilendirilmiş Kuruluş" tur.

Resim 1.15: ÇEVKO logosu

Çevko; cam, metal, plastik, ve kağıt/karton türü evsel nitelikli ambalaj atıklarının değerlendirilmesi için sağlıklı, temiz ve ülke gerçeklerine uygun bir geri kazanım sistemi oluşturmayı hedeflemektedir. Temel unsurların bu atıkların kaynağında ayrı toplanması, geri dönüşüm sanayi ve kapasitesinin yaratılması ve tüketici eğitimi ve katılımının sağlanması gerekliliğine inanarak bu doğrultuda çalışmalar yapar.

Resim 1.16: Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı faaliyetleri

➤ **Çevre Koruma ve Araştırma Vakfı (ÇEV-KOR)**

1991 tarihinde kurulan vakıf; çevre, eğitim, sağlık konularında yaptığı toplantılarla kamuoyunu aydınlatmakta, çeşitli eğitim ve araştırma yayınları yapmaktadır.

Resim 1.17: ÇEV-KOR logosu

Uluslararası Çevre Koruma Sempozyumu (1991), ekoloji yaz okulu (İzmir, Uludağ, Ilgaz Dağı), çevre konulu proje yarışması, özel radyo ve televizyonlara çevre konulu programlar hazırlanması, “Çevre Hukuku Araştırma Merkezi”nin ve “Bitki Sosyolojisi Araştırma Merkezi”nin kurulması önemli hizmetlerindedir.

➤ **Türkiye Çevre Koruma Vakfı (TÜÇEV)**

12.08.2001 tarihinde Ankara'da kurulmuştur. İnsan sağlığının, çevrenin korunması ve iyileştirilmesi, çevre kirliliğinin önlenmesi ve iyileştirilmesi, ülkenin doğal bitki ve hayvan varlığı ile doğal ve tarihi zenginliklerinin korunması için maddi ve manevi katkıda bulunmak ve bu amaçla yeni kaynaklar temin etmektedir.

Resim 1.18: TÜÇEV logosu

Resim 1.19: Türkiye Çevre Koruma Vakfı'nın bitki varlığını koruması

Çevre ve Orman Bakanlığı yetki ve sorumluluklarının amaç ve hedeflere ulaştırılmasında; ekonomik, teknik, bilimsel, proje, alt yapı, tesis, onarım, tevsi (genişletme, yaygınlaştırma) ve donatım konularında her türlü girdiyi sağlayarak çevre bilincinin güçlendirilmesini ve yaygınlaştırılmasını amaçlayan faaliyetlerde bulunur.

➤ **Türkiye Çevre Eğitim Vakfı (TÜRÇEV)**

Türkiye Çevre Eğitim Vakfı (TÜRÇEV) 1993 yılında Turizm Bakanlığı önderliğinde "Mavi Bayrak Programı"nın ülkemizde de başlatılabilmesi amacı ile kurulmuştur.

Resim 1.20: TÜRÇEV logosu

TÜRÇEV kuruluşunu takiben, o zamanki adı ile Avrupa Çevre Eğitim Vakfı (FEEE)'na üye olmuş ve ülkemizi temsilen faaliyetlerine başlamıştır. 1996 yılında FEEE Genel Kurulu'nda tam üyeliğimiz gündeme alınmış ve yapılan değerlendirme sonucunda kabul edilmiştir.

TÜRÇEV, kuruluşunu takiben “Mavi Bayrak Programı”na başlarken yine FEE şemsiyesi altında; 1995 yılında eko-okullar, 1996 yılında çevrenin genç sözcüleri ve 2005 yılında da okullarda orman programlarını ülkemizde yürütmeye başlamıştır.

➤ Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı (ÇEKÜL)

ÇEKÜL, ülkemizin doğal ve kültürel mirasını korumak amacıyla 1990 yılında vakıf statüsünde kurulmuş bir sivil toplum kuruluşudur. "Doğal kaynakları", "kültürel miras"ı ve "insan"ı bir bütün olarak ele alan ÇEKÜL, doğal ve kültürel çevreyi korumak için "kent-havza-bölge-ülke" ölçeğinde projeler geliştirmektedir.

Resim 1.21: ÇEKÜL logosu

ÇEKÜL; doğal ve kültürel varlıkların sürekliliğini ülke gündemine taşımak için umut ve özveriyle güçlenen, bilgi ve katılımı beslenen, "gönüllülük" esasına dayalı sivil girişimlerini, "doğa", "kültür", "eğitim", "tanıtım", "örgütlenme" ana başlıkları altında sürdürmektedir.

Resim 1.22: Ülkemize ait doğal ve kültürel varlıklar

1.2.2. Sivil Toplum Örgütleri

Resmî kurumlar dışında ve bunlardan bağımsız olarak çalışan, politik, sosyal, kültürel, hukuki ve çevresel amaçları doğrultusunda lobi çalışmaları, ikna ve eylemlerle çalışan;

üyelerini ve çalışanlarını gönüllülük usulüyle alan, kâr amacı gütmeyen ve gelirlerini bağışlar ve üyelik ödemeleri ile sağlayan kuruluşlardır.

➤ **Doğal Hayatı Koruma Derneği (DHKD)**

DHKD'nin amacı Türkiye'nin olağanüstü zengin bitki ve hayvan türleri ile bunların doğal yaşam alanlarının değerinin farkına varılması, koruma altına alınmasıdır.

Resim 1.23: DHKD logosu

Resim 1.24: DHKD'nin canlı çeşitliliğine muhtaç ekosistemi koruması

DHKD bu amaçla koruma projeleri yürütmekte, ilgili yasaların uygulanabilmesi için lobi faaliyetleri sürdürmekte, kamuoyu yerel, merkezi yöneticilerle ve şirketlerle iş birliği yapmaktadır. DHKD Türkiye'nin biyolojik çeşitliliğini koruma sorumluluğunun iş dünyası, resmî kurumlar, bireyler ve genel kamuoyu tarafından paylaşılması gerektiğine inanmaktadır. Çalışma şekli; toplantı, kamuoyunu aydınlatma, yayın, eğitim, burs, proje uygulama ve araştırmadır.

➤ **Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Kurumu (TÜRÇEK)**

1972 yılında Türkiye'nin ilk gönüllü çevre kuruluşlarından birisi olarak İstanbul'da kurulan TÜRÇEK giderek yoğunlaşan çevre sorunları karşısında faaliyetlerini ülke genelinde yaygınlaştırarak önemli bir ihtiyaca cevap vermektedir.

Resim 1.25: TÜRÇEK logosu

TÜRÇEK'in hedefleri arasında doğal veya yerleşim merkezlerindeki yeşil alanların korunması ve geliştirilmesi, ülke genelindeki ağaçlandırma çalışmalarına halkın ve özel kuruluşların katılımının teşvik ve koordine edilmesi, her türlü hava kirliliğine, katı atık-çöp sorununa ve içme suyu havzaları, deniz, göl ve akarsulardaki su kirliliğine karşı mücadele edilmesi ve çözüm önerileri sunulması, çevre koruma amaçlı uygulamalı eğitim çalışmaları yapılması, bu çalışmalara yönelik çevre üzerine dokümantasyon ve araştırma merkezi kurulması sayılabilir.

➤ **Doğa ile Barış Derneği**

Doğa ile Barış Derneği; toplumun birleşik gücünü, insan ve doğa sevgisinde odaklaştırarak çevreciliği yaşama biçimi kabul eden, bilinçli üreten ve tüketen toplumu oluşturmak amacıyla kurulmuştur.

Resim 1.26: Doğa ile Barış Derneği logosu

Resim 1.27: Doğa ile Barış Derneği afişleri

Doğa ile Barış Derneği; tasarrufu özendirerek tüketimi kısırken hem aile hem de ülke ekonomisine yarar sağlamak, bilinçli tüketen, çevreyi ve doğal dengeyi koruyan katılımcı toplumu oluşturmak, boğazların ve Karadeniz su havzasının sorunları karşısında ulusal ve uluslararası koruma çalışmalarına katılmak, yön vermek, insanların kendi nesline, tüm canlılara karşı sevgi, saygı, hoşgörü ile davranmalarını ve giderek vazgeçilmez doğal kaynakların titizlikle korunmasına, çevresine ve gelecek kuşaklara karşı tam sorumlu ve nitelikli kişilerin oluşmasına çalışmak amacıyla faaliyetlerini sürdürmektedir.

➤ **Deniz Temiz Derneği (TURMEPA)**

1994 yılında, denizlerin kirlenmesini önlemek amacıyla nesli tükenmeye yüz tutmuş deniz canlılarını korumak, geçim kaynağı deniz olan insanlara yardımcı olmak ve deniz güzelliğini devam ettirmek amacıyla kurulmuştur.

Resim 1.28: TURMEPA logosu

Resim 1.29: Deniz Temiz Derneği faaliyet resimleri

UYGULAMA FAALİYETİ

Çevrenizde faaliyet gösteren ulusal çevre kuruluşlarından bir tanesinde inceleme, gezi ve gözlem planlaması yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Gezi ve gözlem yapmak amacıyla ulusal bir çevre kuruluşu tespit ediniz.	➤ Hangi ulusal çevre kuruluşuna gideceğinizi belirleyebilirsiniz.
➤ Görüşme yapmak için gerekli randevuyu alınız.	➤ Randevu alırken hangi gün ve saatte kiminle görüşme yapacağınız hakkındaki bilgileri itinayla not alabilirsiniz.
➤ Kuruluşa ait ön araştırmalarınızı tamamlayınız.	➤ Gideceğiniz kuruluşa ait bilgileri önceden İnternette araştırabilirsiniz. ➤ Kuruluşun tarihçesi, örgüt yapısı hakkında araştırma yapabilirsiniz.
➤ Öğrenmek istediğiniz bilgilere dair sorularınızı hazırlayınız.	➤ Sorularınızı anlaşılır ve açık bir şekilde hazırlamaya özen gösterebilirsiniz.
➤ Gezi ve gözlem esnasında kuruluşun görev ve sorumluluklarını öğreniniz.	➤ Kuruluşun görev ve sorumlulukları hakkında görsel ve yazılı basından yararlanarak bilgi toplayabilirsiniz.
➤ Kuruluşun faaliyet alanlarını inceleyiniz.	➤ Kuruluşun faaliyet alanları hakkında bilgi edinebilirsiniz.
➤ Ulusal çevre kuruluşunun diğer kuruluşlarla olan iş birliğini araştırınız.	➤ İncelediğiniz kuruluşun diğer kuruluşlarla olan iş birliğini ve faaliyetlerini öğrenebilirsiniz.
➤ Sorularınıza ait cevapları tamamlayınız.	➤ Önceden hazırlanmış sorulara ait cevapları not alabilirsiniz.
➤ Yapmış olduğunuz gözlem sonuçlarınızı rapor hâline getiriniz.	➤ Tamamlanan gezi ve gözlemin raporunu kâğıt üzerinde temiz ve anlaşılır ifadeler kullanarak hazırlayabilirsiniz.
➤ Gezi ve gözlemden edindiğiniz kazanımlarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.	➤ Gezi ve gözlemlerinizi sunarken Türkçeyi iyi kullanmaya özen gösterebilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. T.C. Anayasası'nın 56. maddesine göre; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir..... yaşama hakkına sahiptir."
2. Ülkemizde faaliyet gösteren ulusal çevre kuruluşları devlete bağlı kuruluşlar, vakıflar ve..... başlıkları altında toplanmaktadır.
3. Türkiye'de çevreyi koruma ve geliştirme konusunda en yetkili ve en önemli kuruluş'dır.
4. Kültürel değerleri yaşatmak, geliştirmek, yaymak, değerlendirmek ve benimsetmek, tarihi ve kültürel varlıkların tahribini ve yok edilmesini önlemekgörevlerindedir.
5. toprak, su, bitki, ve hayvan varlığı ve benzeri doğal kaynakların korunması için araştırma, inceleme, tasarılar yapma görevine sahiptir.
6.gönüllülük esası ile insanlık yararına hizmet etmek için herhangi bir çıkar gözetmeksizin kurulmuş teşkilatlardır.
7.bir veya birden fazla kişinin belli bir amaca tahsis ettiği mal varlığı ile meydana gelmektedir.
8. TEMA, ÇEVKO, ÇEV-KOR, TÜRÇEV, ÇEKÜL Türkiye'de çevre koruma amaçlı faaliyet gösteren başlıcadır.
9. örgütleri çevrenin korunması amaçlı dernekler kurarak faaliyetlerini sürdürmektedir.
10. 1993 yılında, Turizm Bakanlığı önderliğinde "Mavi Bayrak Programı"nın ülkemizde de başlatılabilmesi amacı ile kurulmuştur.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise "Uygulamalı Test"e geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Aşağıdaki ölçütleri dikkate alarak ulusal çevre kuruluşlarından bir tanesinin kuruluş amacı ve faaliyetlerini anlatan broşür hazırlayınız.

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Uygulamalı test sonunda aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak öğrendiklerinizi kontrol ediniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Ulusal çevre kuruluşlarından bir tanesini broşür hazırlamak üzere belirlediniz mi?		
2. Belirlediğiniz kuruluşun görev ve sorumluluklarını araştırdınız mı?		
3. Belirlediğiniz kuruluşun çevrenin korunması amaçlı faaliyetlerini öğrendiniz mi?		
4. Belirlediğiniz ulusal kuruluşa ait bilgileri bir araya getirdiniz mi?		
5. Broşürünüzde hangi resimleri kullanacağınızı tespit ettiniz mi?		
6. Broşürünüzü oluşturduunuz mu?		
7. Broşürünüze belirlediğiniz kuruluşun gelecekteki proje ve çalışmalarını eklediniz mi?		
8. Broşürünüzle ilgili olarak arkadaşlarınızın fikrini aldınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Uluslararası kuruluşları doğru araştırabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Uluslararası çevreci kuruluşları ve faaliyetlerini araştırınız.
- Edindiğiniz bilgileri dosyalayınız.
- Arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. ULUSLARARASI ÇEVRE KURULUŞLARI

Gerek ulusal gerekse uluslararası alanda çevre değerlerinin bütün toplumların ortak varlığı olarak kabul edilmesi gerekir.

2.1. Uluslararası Çevre Kuruluşları

Çevre sorunlarının sınır tanımaması, kaybedilen çevresel değerlerin bütün insanlığın ortak mirası olması gibi nedenler çevre sorunlarının küresel düzeyde ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Bugün birçok uluslararası çevre kuruluşu çevrenin korunması ve iyileştirilmesi için önemli çalışmalar yapmaktadır. Birleşmiş Milletler şemsiyesi altında uluslararası düzeyde yapılan konferanslar, sözleşmeler çevrenin hukuksal bir tabana oturması için en önemli öğelerdir.

Uluslararası antlaşmalarla birlikte çevre hakkının ülkeler arasında giderek daha fazla tanınmasında gönüllü kuruluşlar da önemli rol oynamaktadır. Gönüllü kuruluşlar bir anlamda çevrenin toplumsal alanda gördüğü ilginin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bu kuruluşlar, uluslararası alanda çevreye ilişkin hukuk kurallarının oluşmasına ve gelişmesine çeşitli düzeylerde katkı sağlamaktadır.

➤ **Avrupa Birliği (AB)**

Avrupa Birliği'nin çevreye ilişkin almış olduğu kararlar bütün üyeler açısından bağlayıcıdır. AB kurallarına göre; çevre dış ilişkilerde olduğu gibi ortak yetki alanına giren konulardan biridir. 1970'lerden sonra çevreye giderek daha fazla önem veren Avrupa Birliği toplantılarında çevre konusunu ele almaktadır.

Resim 2.1: Avrupa Birliği

Uluslararası ve dünya ölçeğinde çevre koruma çalışmalarının desteklenmesi, çevre eğitiminin zorunlu hâle getirilmesi, ekolojik dengenin korunması, kirli bir çevrenin temizlenmesi yerine kirliliği önleyecek politikaların tercih edilmesi Avrupa Birliği Çevre Eylem Programı ilkelerindedir.

Resim 2.2: Ülkemizin “AB Çevre Eylem Programları”nı desteklemesi

➤ **Birleşmiş Milletler (BM)**

Birleşmiş Milletler, çevre konusunda uluslararası alanda en önemli kuruluştur. Birleşmiş Milletler tek bir dünyamız olduğu gerçeğinden yola çıkarak uluslararası topluluğun tüm üyelerini, aralarındaki çatışma ne olursa olsun çevre konusunda ortak davranmaya yöneltmek istemiştir.

Resim 2.3: Birleşmiş Milletler amblemi

Yapmış olduğu en önemli çalışmaların başında, Stockholm ve Rio gibi uluslararası çapta konferansların toplanmasını sağlamasıdır. Bu konferanslar, devletlerarası yardımlaşma ve iş birliğinin temelini oluşturması açısından önemlidir.

Birleşmiş Milletlerin yapmış olduğu çalışmalar ile devletler birbirinin bilgilerinden ve deneyimlerinden yararlanma olanağına kavuşmuştur. Bu konferansların bir önemli katkısı da çevre sorunlarının ancak uluslararası bir iş birliği ile çözülebileceğini bütün dünyaya kabul ettirmiş olmasıdır.

Resim 2.4: Birleşmiş Milletler uluslararası iş birliği çalışmaları

Birleşmiş Milletler Örgütü, çevreye ilişkin çalışmalarını çeşitli uzmanlık birimleri ile yerine getirmektedir. Birleşmiş Milletler Örgütü içinde çevre ile ilgili çalışmalar yapan belli başlı uzmanlık birimleri şunlardır:

- Unesco

1970 yılında "İnsan ve Biyosfer" adlı özel araştırma programını başlatmıştır. Sulak alanlara ilişkin çalışmalarda bulunmuş ve bunun sonucunda Ramsar (2.11.1972) Kültür ve Doğal Varlıklarına İlişkin Paris (16.11.1972) antlaşmalarının imzalanmasında büyük çaba sarf etmiştir.

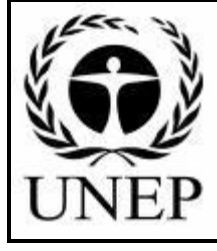
Resim 2.5: UNESCO logosu

Resim 2.6: BM Örgütü içinde UNESCO

- Unep

Birleşmiş Milletler çatısı altında oluşturulan çevre programı, Stockholm Çevre Konferansı'ndan sonra hayata geçirilmiştir. UNEP'in özelliği, bölgesel alanda devletlerarasında iş birliği olanaklarının araştırılması ve geliştirilmesi temeline dayalı bir eylem planı olmasıdır.

Resim 2.7: UNEP logosu

Resim 2.8: Çevre afişleri

- FAO

“Uluslararası Çevre Mevzuatı”nın biçimlenmesine yardımcı olmaktadır.

Resim 2.9: FAO logosu

Resim 2.10: Uluslararası faaliyetler

➤ **IMF**

Gelişmekte olan ülkelerin çevre sorunlarının çözümü için görev üstlenen bir kurumdur.

Resim 2.11: IMF logosu

Sonuç olarak BM bünyesinde çevre konusunda çalışmalar yapan pek çok uzmanlık birimi bulunmaktadır. Bunlardan bir kısmı çevre çalışmalarını kuruluş amaçları arasına alırken bazı uzmanlık kuruluşları da çevre konusunda dolaylı olarak katkıda bulunmaktadır.

➤ **Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)**

Çevre sorunlarının uluslararası ve bütüncül niteliğini vurgulayan OECD, temel çözümün uluslararası iş birliğinin geliştirilmesi ile gerçekleşeceğini savunmaktadır.

Resim 2.12: OECD logosu

OECD, kalkınma çabalarını yaygınlaştırmak ve kaynakları daha iyi kullanmak amacı ile ekonomik politikaların görüşülebileceği bir merkez olarak kurulmuştur. Örgütün ana organı olan konsey tarafından ikincil organlar kurulabilir. Bu şekilde kurulan bu örgütlerin sayısı bugün için 100'ün üzerindedir.

➤ **Orta ve Doğu Avrupa İçin Bölgesel Çevre Merkezi (REC)**

1990 yılında Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Komisyonu ve Macaristan tarafından kurulmuş bağımsız uluslararası bir kuruluştur.

Resim 2.13: REC logosu

Bugün, tarafsız ve kâr amacı gütmeyen bir kuruluş olarak çalışan REC'in hukuki temeli, 28 ülkenin hükümetleri ve Avrupa Komisyonu tarafından imzalanmış bir tüzüğe dayanmaktadır.

REC, sürdürülebilir kalkınmanın çeşitli alanlarında çalışarak paydaşlara çevre politikaları, biyoçeşitlilik, iklim değişikliği, yenilenebilir enerji, çevresel bilgi ve atık yönetimi gibi konularda etkin çözümler üretmeleri için destek vermektedir.

Resim 2.14: REC Türkiye

REC'in en yeni ülke ofisi 27 Mayıs 2004 tarihinde Ankara, Türkiye'de resmî olarak faaliyete geçmiştir. REC Türkiye Ofisi'nin hukuki temeli REC Sözleşmesi ve REC ile Türkiye Cumhuriyeti arasında imzalanan ikili anlaşmaya dayanmaktadır. REC Türkiye'nin kuruluşu 2004'te TBMM tarafından da onaylanmıştır.

REC Türkiye özel programlar, özel sektör ve diğer çevresel paydaşlara hizmetler sunmaktadır. Ayrıca REC Türkiye için gelişmekte olan alanlarda (iklim değişikliği, ekoturizm, atık yönetimi ve enerji tasarrufu vb.) ve Akdeniz, Karadeniz ve Güney Avrupa'daki yeni bölgesel projelerde ve uluslararası girişimlerde çalışma imkânları yaratmaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından sağlanan mevcut mali yardım çerçevesinde ülke ofisinin genel amacı Türkiye'nin çevre konusunda hukuki, kurumsal, teknik ve yatırım alanlarına yönelik kapasitesini güçlendirmek, böylelikle de AB çevre müktesebatının etkili bir şekilde uygulanması sürecini hızlandırmaktır.

➤ **Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN)**

Dünya Koruma Birliği adıyla da bilinen kuruluş, 1948 yılında hükümetlerden bireylere kadar doğanın korunmasıyla ilgilenen herkesin katılabileceği bir forum olarak kuruldu.

Resim 2.15: IUCN logosu

IUCN, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda gözlemci statüsüne sahip tek çevre koruma kuruluşudur. On binlerce bilim insanının gönüllü çalışmasıyla desteklenen birlik, pek çok kişinin gözünde koruma dünyasının resmî sesi, pek çok koruma programının ve politikasının koordinasyonundan sorumludur. Kuruluşun en çok bilinen çalışması, sonuncusu 2002 yılında yayımlanan “Nesli Tehlikede Olan Türlerin Listesi (Red List of Threatend Species)”dir.

Resim 2.16: Nesli tehlikede olan türlerin korunması amaçlı afiş

➤ **Doğal Hayatı Koruma Vakfı (WWF) (World Wide Fund For Nature)**

Örgüt, dünyanın en tanınmış çevre koruma kuruluşlarından. 1961'de Londra'da kuruldu daha sonra, merkezi İsviçre'nin Gland kentinde bulunan uluslararası bir örgüt hâline geldi. WWF'nin 50 ülkede şubesi vardır. Büyük panda resmi yalnızca bu kuruluşun değil, bütün çevre koruma etkinliklerinin simgesi olarak görülmektedir.

Resim 2.17: WWF logosu

Resim 2.18: Doğal Hayatı Koruma Vakfı afişı

Doğal Hayatı Koruma Vakfı, 1996 yılında Türkiye Doğal Hayatı Koruma Derneği'nin öncülüğünde kurulmuştur. 2001 yılında dünyanın en etkin ve saygın doğa koruma kuruluşlarından biri olan WWF International'ın Türkiye Ulusal Örgütü olan Doğal Hayatı Koruma Vakfı, WWF-Türkiye unvanını almıştır. En yeni ve güvenilir bilimsel verileri kullanarak konulara çok yönlü yaklaşan WWF-Türkiye, sürdürülebilir kullanımı desteklemektedir.

Resim 2.19: Doğal Hayatı Koruma Vakfı

➤ **Uluslararası Koruma (CI) (Conservation International)**

1987'de Amerika'da kurulan CI, çalışmalarını Güney Amerika, Afrika ve Asya'da sürdürüyor. 1980'li yılların sonunda "doğa için borçların silinmesi programı"na öncülük ederek çevre koruması ile ilgili sözler verilmesi karşılığında üçüncü dünya ülkelerinin borçlarının silinmesini sağlamıştır.

Resim 2.20: CI logosu

Kuruluşun en etkin olduğu çalışmalar, çevreye zarar vermeyen sürdürülebilir kırsal yerleşimler geliştirme ile ilgilidir. CI, 1990'lı yıllardan itibaren biyolojik çeşitlilik alanlarının belirlenmesi çalışmalarına öncülük etmektedir.

➤ **Doğal Hayatı Koruma Derneği (WCS) (Wildlife Conservation Society)**

New York çevresinde dört hayvanat bahçesi ve bir akvaryum işleten Amerikan kuruluştur. 1895 yılında “New York Zooloji Derneği” adıyla kurulan WCS, dünyanın en eski çevre koruma kuruluşlarından biridir.

Resim 2.21: WCS logosu

Resim 2.22: Doğal Hayatı Koruma çalışmaları

20'nci yüzyılın başlarında dünyada ilk defa yapay dölleme programı uygulayarak Kuzey Amerika bizonunun soyunun tükenmesini engellemiştir.

Resim 2.23: Hayvanat bahçelerinin doğal hayatının korunması çalışmaları

WCS, hayvanat bahçelerinin doğal hayatın korunması için aktif olarak çalışmaları gerektiği düşüncesinin öncüsü; bu konuda 50 ülkede 300 tane projesi vardır.

➤ **Greenpeace**

1971'de Amerika'nın Alaska'da yapacağı nükleer denemelere karşı kurulmuştur. O günden bu yana çok çeşitli konularda doğrudan çalışan uluslararası bir yapı hâline gelmiştir. Düzenlediği kampanyalar, balina avcılığının yasaklanmasından rüzgâr enerjisinin geliştirilmesine dek uzanmaktadır.

Resim 2.24: Greenpeace

Resim 2.25: Greenpeace faaliyetleri

Etkili protesto yöntemleriyle çevre sorunlarını gündemin üst sıralarına taşınması, Greenpeace'in en büyük gücüdür.

Resim 2.26: Greenpeace afişleri

➤ **Uluslararası Kuşları Koruma Konseyi (Birdlife International)**

Dünyadaki kuşları koruma örgütlerinin bir araya gelmesiyle oluşmuş bir yardımlaşma ağıdır. Merkezi Cambridge'te bulunan konsey, 100'den fazla ülkede kuş türlerinin korunması ve kuş çeşitliliği için önemli alanların belirlenmesine ilişkin araştırma çalışmaları yürütmektedir.

Resim 2.27: Birdlife International

Resim 2.28: Kuş türlerinin korunması ve kuş çeşitliliği çalışmaları

➤ **Kraliyet Botanik Bahçeleri (KEW) (Royal Botanic Gardens)**

Bitki dünyasına ilişkin en yetkin kuruluş olan KEW'in bitki genlerinin klonlanması, soyu tehlikede olan bitkilerin yetiştirilmesi, ekonomik açıdan önemli bitkiler hakkında bilgi toplanması, sürdürülebilir kırsal yerleşimler geliştirilmesi yaptığı çalışmalardandır. En son çalışma, 24 bin bitkinin tohumlarının saklanacağı bir tohum bankası oluşturma projesidir.

Resim 2.29: Kraliyet botanik bahçeleri

➤ **Uluslararası Fauna ve Flora (FFI) (Fauna and Flora International)**

1903 yılında avlanma ve yaşam alanlarının tahribatı yüzünden azalan Afrika memelilerini korumak amacıyla kurulan FFI, “Kruger ve Serengeti Milli Parkları”nın yapımında etkin rol oynamıştır. Merkezi Cambridge’te bulunan kuruluşun projeleri, Belize’den Filipinler’e uzanan geniş bir alanda sürmektedir.

Resim 2.30: FFI logosu

Çalışmaları arasında önemli yaşama alanlarının satın alınması, doğal hayata ilişkin araştırmalar ve yapay dölleme programları yer almaktadır.

➤ **Durrell Doğal Hayatı Koruma Birliği (DWCT) (Durrell Wildlife Conservation Trust)**

1959 yılında zoolog ve yazar Gerald Durrell tarafından “Jersey Hayvanat Bahçesi” adıyla kuruldu. Hayvanat bahçelerinin tehlikedeki türlerin üremesi ve doğaya geri dönüşlerine hizmet eden yerler olarak çalışmaları düşüncesine öncülük etmiştir.

Resim 2.31: DWCT logosu

Doğayı korumaya yönelik 1.000'in üzerinde eleman yetiştirerek bu insanların dünyanın dört bir köşesinde hayvanat bahçelerinde çalışmalarını sağlamıştır.

➤ **Kraliyet Kuşları Koruma Derneği (RSPB)**

İngiltere'nin en tanınmış doğa koruma kuruluşlarından biridir. 1889 yılında kurulmuştur. Bugün, bir milyon üyesi ve İngiltere çapında yüzün üzerinde doğal kaynağı vardır. Yaşam alanlarının korunmasının yanında hükümet lobi çalışmaları da sürdürmektedir.

Resim 2.32: RSPB logosu

Resim 2.33: Kraliyet Kuşları Koruma Derneği faaliyetleri

Önemli başarıları arasında soyu tükenmek üzere olan balık kartalı ve kızıl çaylak kuşlarının korunması vardır. BI ile birlikte Avrupa ve gelişmekte olan ülkelerde doğal hayatı koruma projelerinde ortak çalışmalar da sürdürmektedir.

2.2. Uluslararası Çevre Antlaşmaları

Çevre sorunlarının sınır tanımaz özelliği, ülkeleri çevrenin korunmasında beraber hareket etmeye zorlamıştır. Bunun için uluslararası boyutta çok sayıda antlaşmalar, sözleşmeler ve protokoller hazırlanmış ve bunlar uygulamaya konulmuştur. Bunlardan bazıları aşağıda sıralanmıştır.

2.2.1. Kyoto Protokolü

Japonya'nın Kyoto şehrinde 1997 yılında yapılan uluslararası toplantıdan sonra imzalanan sözleşmedir. Küresel ısınmanın sebebi olan karbondioksit ve türevlerinin uzaya bırakılmasını kısıtlayan bu sözleşmeye göre atık miktarının 2012 yılına kadar 1992 yılına kıyasla yüzde 5,2 oranında azaltılması gerekmektedir.

Kyoto Protokolü, gelişmiş ülkelerin 2000 yılındaki sera gazı emisyonlarını 1990 yılı seviyesinde tutmak için Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin yetersiz olduğundan hareketle yükümlülüklerin daha sıkı hâle getirilmesi ve bağlayıcı bir belge olması amacıyla hazırlanmıştır. Kyoto Protokolü'nün hedefi, İklim Değişikliği

Çerçeve Sözleşmenin EK-I'inde yer alan ülkelerin sera gazı salınımlarını 2012 yılına kadar 1990 seviyesinin % 5,2 altına düşürmektir. Kyoto Protokolü'nün yürürlüğe girebilmesi için 1990 yılında hesaplanan toplam CO2 emisyon miktarının en az % 55'inden sorumlu EK-I ülkelerinin içinde yer alacağı 55 ülke tarafından onaylanmasının gerekliliği ve ABD'nin protokolü onaylamaması nedeniyle 1997 yılında oluşturulan protokol uzun süre yürürlüğe girememiştir. Rusya federasyonunun 18 Kasım 2004 yılında protokolü onaylamasıyla birlikte Kyoto Protokolü 16 Şubat 2005 yılında resmen yürürlüğe girmiştir.

Resim 2.34: Gelişmiş ülkelerin sera gazı emisyonlarını azaltmak amacıyla imzalanmış Kyoto Protokolü

Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolü ile kontrol altına alınan sera gazları dışında kalan gazlar Kyoto Protokolü kapsamına alınmış ve protokol ile ilk etapta 6 sera gazının toplam emisyonuna sınırlama getirilmiştir. Bu gazlar; karbon dioksit (co2), metan (ch4), diazot monoksit (n2o), kükürt hekzaflorid (sf6), perflorokarbonlar (pfc), hidroflorokarbonlar (hfc) dır.

5/2/2009 tarihli ve 5836 sayılı Kanunla katılmamız uygun bulunan ekli “Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine Yönelik Kyoto Protokolü”ne katılmamız; Dışişleri Bakanlığının 7/5/2009 tarihli ve HUMŞ/408 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesine göre; Bakanlar Kurulunca 7/5/2009 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Kyoto Protokolü şu anda yeryüzündeki 160 ülkeyi ve sera gazı salınımlarının % 55'inden fazlasını kapsamaktadır. Kyoto Protokolü ile devreye girecek önlemler, pahalı yatırımlar gerektirmektedir. Sözleşmeye göre;

- Atmosfere salınan sera gazı miktarı % 5'e çekilecek,
- Endüstriden, motorlu taşıtlardan, ısıtmadan kaynaklanan sera gazı miktarını azaltmaya yönelik mevzuat yeniden düzenlenecek,

- Daha az enerji ile ısınma, daha az enerji tüketen araçlarla uzun yol alma, daha az enerji tüketen teknoloji sistemlerini endüstriye yerleştirme sağlanacak; ulaşımda, çöp depolamada çevrecilik temel ilke olacak,
- Atmosfere bırakılan metan ve karbon dioksit oranının düşürülmesi için alternatif enerji kaynaklarına yönelinecek,
- Fosil yakıtlar yerine örneğin biodizel yakıt kullanılacak,
- Çimento, demir-çelik ve kireç fabrikaları gibi yüksek enerji tüketen işletmelerde atık işlemleri yeniden düzenlenecek,
- Termik santrallerde daha az karbon çıkartan sistemler, teknolojiler devreye sokulacak,
- Güneş enerjisinin önü açılacak, nükleer enerjide karbon sıfır olduğu için dünyada bu enerji ön plana çıkarılacak,
- Fazla yakıt tüketen ve fazla karbon üreten daha fazla vergi alınacaktır.

2.2.2. Basel Antlaşması

“Tehlikeli Atıkların Sınır Ötesi Taşınımı ve Bertaraf Edilmesinin Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesi” bağlayıcı, çok taraflı çevre anlaşmalarından biridir. Ticaret-çevre ilişkisi ve özellikle de endüstriyel üretim süreçleri açısından bugüne dek en önemli sonuç doğuran sözleşmelerden biri olan Basel Sözleşmesi, sanayi atıklarının çevre ve insan sağlığına olabilecek zararlarına karşı yönetimi, bertaraf edilmesi ve taşınmasına ilişkin önlemler almak üzere uluslararası düzeyde devam eden çalışmaların sonuçlarındandır.

Bu kapsamda da Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) bünyesinde çalışmalar başlamış ve hazırlanan “Basel Sözleşmesi” 1989 yılında imzaya açılmış; 05.05.1992 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bugün Sözleşmeye 163 taraf ülke bulunmaktadır. Türkiye’de Sözleşmeyi 1989 yılında imzalamış; 28 Aralık 1993 tarihli ve 3957 sayılı Kanun ile onaylanması uygun bulunmuştur. 7 Mart 1994 tarihli ve 94/5419 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanarak 15 Mayıs 1994 tarih ve 21935 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Sözleşme, 29 madde ve 6 ekten oluşmaktadır. Sözleşmenin ve Sözleşme protokollerinden herhangi birinin depozitleri, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteridir. Sözleşme Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca hazırlanmış olup bu dillerdeki metinlerin hepsi orijinal metin olarak kabul edilmiştir.

Sözleşme, tehlikeli atıkların miktarının üretildikleri kaynaktan azaltılmasını, sınır ötesi taşınmalarının minimum düzeye indirilmesini, denizlere ve okyanuslara boşaltılmalarının engellenmesini hedeflemektedir. Diğer bir anlatımla sözleşmenin yapılmasıyla uluslararası hukukta oluşturması beklenen sonucu temel olarak üç başlıkta toplanabilir;

- Tehlikeli ve diğer atıkların sınır ötesi hareketlerini azaltmak,
- Tehlikeli ve diğer atıkların oluştukları yerde bertaraf edilmesini sağlamak,
- Atıkların oluşumunu minimize etmektir.

Resim 2.35: Zararlı atıkların uluslararası dolaşımını engellemek üzere imzalanmış olan Basel Antlaşması

Tehlikeli Atıkların Sınır Ötesi Taşınımı ve Bertaraf Edilmesinin Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesi, atıklar konusunda sistematik bir çerçeve çizmiştir. Ancak radyoaktif atık konusunda herhangi bir düzenleme yapılmamış olması Sözleşmeye getirilen en yoğun eleştirilerin konusu olmuştur. Sözleşmede tehlikeli ve diğer atıkların sınır ötesi hareketlerini azaltmak, oluştukları yerde bertaraf edilmesini sağlamak, atıkların oluşumunu minimize etmek amaçlanmıştır ve bu konuda uluslararası iş birliğini ve uyumu sağlayacak mekanizma yaratılmaya çalışılmıştır. Yapılan taraflar konferansında da özellikle bu amaçlar çerçevesinde gelişmekte olan ülkelerin durumlarına değinilmiştir. Ancak öngörülen rejimin başarısının sağlanması özellikle gelişmekte olan ülkelerin durumunun öncelendiği sorumluluk rejiminin gerçekleştirilebilmesine bağlıdır.

2.2.3. Montreal Antlaşması

16 Eylül 1987’de 150’den fazla ülke temsilcisi Kanada’nın Montreal kentinde toplanarak “ozon tabakasının incelmeye yol açan maddelerin üretimi ve kullanımı” konusunda protokol imzalamışlardır. Protokol; cfc (kloroflorokarbon) gazlarının üretiminin ve kullanımının belirli bir zaman içerisinde kısıtlanması için kesin kurallar getirmiştir. Türkiye protokole taraf olup bugüne dek beş kez revizyondan geçen protokolün her değişikliği Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilmiştir. Getirdiği en önemli kısıtlamalardan biri taraf ülkelerin protokol kapsamındaki maddelerin ticaretini kontrollü biçimde yalnızca taraf ülkelerle yapmasıdır.

Ozon tabakasının incelmeye sorununa kalıcı bir çözüm bulabilmek amacıyla 1980’lerin ortasından beri uluslararası bir iş birliği sürdürülmektedir. Bir kaç yıl süren uluslararası görüşmeler sonucunda 16 Eylül 1987’de "Ozon Tabakasını İncelten Maddeler Üzerine

Montreal Protokolü" 25 ülke tarafından imzalanmıştır. Montreal Protokolü, evrensel bir çevre koruma projesi için ilk defa bu kadar çok ülkenin görüş ve eylem birliğine varması açısından son derece önemli bir olaydır. Bu anlaşmada CFC (kloroflorokarbon) tüketiminin 1999'a kadar 1986'ya kıyasla yarıya indirilmesi ve halon tüketiminin arttırılmaması üzerinde anlaşmaya varılmıştır. Fakat Montreal Protokolü'nü izleyen yıllarda ortaya çıkan yeni bilimsel bulgular, ozon incelmesinin tahmin edilenden çok daha ciddi boyutlarda olduğunu ve daha sıkı önlemler alınması gerektiğini ortaya koymuştur. Böylece Montreal Protokolü'nde zaman içerisinde değişiklikler yapılmıştır.

Resim 2.36: Montreal Protokolü'nün amacı ozon tabakasının incelmeye yol açan maddelerin üretimi ve kullanımının sınırlandırılması

Haziran 1999'da Montreal Protokolü'nü imzalayan ülke sayısı 168'i bulmuştur. Anlaşmanın bugünkü hâline göre ana şartları şöyledir:

- Kloroflorokarbonlar (CFC), halonlar, metilkloroform ve karbontetralorid tüketimleri gelişmiş ülkelerde 1995, gelişmekte olan ülkelere 2010 yılı itibariyle sona ermiş olacaktır. Ancak Çevre Bakanlığınca Türkiye için bu tarih üretimde kullanım için 2000 yılı, serviste kullanım için 2010 yılı olarak tespit edilmiştir (Bu maddelerin kişi başına yıllık tüketimi 0,30 kg'dan az olan ülkeler, gelişmekte olan ülkeler olarak tanımlanmıştır.).
- Hidrokloroflorokarbonlar (HCFCs), daha az zararlı oluşları nedeniyle CFC'lere alternatif olarak geliştirilmiş kimyasallardır. Montreal Protokolü'ne göre bunların tüketimi de 2030 yılında tamamen sıfıra indirilecektir.
- Gelişmiş ülkelerin katkıları ile oluşan bir "Çok Taraflı Fon" kurulmuştur. Bu fon, gelişmekte olan ülkelerin endüstrisine, OTİM'lerin giderilmesine yönelik projelerde teknik uzmanlaşma, yeni teknolojiler ve ekipmanlar için kullanılmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi 3 Aralık 1999 tarihinde Pekin'de kabul edilen "Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolü Değişikliği"nin onaylanması uygun bulunmuştur. 10.06.2003 tarihinde 4880 numaralı Kanun ile yayınlamıştır.

2.2.4. Diğer Antlaşma ve Protokoller

Türkiye, uluslararası alanda yapılmış olan çevre sözleşmelerinin önemli bir bölümünü imzalamış ve TBMM’nde onaylanmıştır. Bu sözleşmeler; imzalandığı yer, yılı, ismi, konusu ve Resmî Gazete’de yayınlandığı tarihe göre şunlardır;

- **Paris, Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme, 1972 (Resmî Gazete’de yayın tarihi: 14.2.1983)**

"Kültürel ve doğal mirasın herhangi bir parçasının bozulmasının veya yok olmasının bütün dünya milletlerinin mirası için zararlı bir yoksullaştırma teşkil edeceği"ni varsayarak "daimi bir temel üzerine ve modern bilimsel yöntemlere uygun olarak istisnai değerdeki kültürel ve doğal mirasın kolektif korunmasına matuf etkin bir sistemi kuran yeni hükümleri, bir sözleşme biçiminde kabulünün zorunlu olduğunu" söylüyor.

- **Granada, Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi, 1985 (Resmî Gazete’de yayın tarihi: 22.7.1989)**

Avrupa Konseyi üye devletler tarafından imzalanan bu sözleşme; mimari mirasın Avrupa kültür mirasının zenginliği ve çeşitlerinin eşsiz bir ifadesi, geçmişimizin değer biçilmez bir tanığı olduğunu ve bütün Avrupalıların bir ortak mirasını oluşturduğunu kabul ederek mimari mirasın tanımlanması, korunacak varlıkların tespiti, yasal koruma işlemleri, koruma politikaları ve yasal yaptırımları belirlemektedir.

Resim 2.37: Dünyayı tehdit eden bir tehlike çevre kirliliği

- **Bern, Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi (Bern Sözleşmesi), 1979 (Resmî Gazete’de yayın tarihi: 20.2.1994)**

Avrupa Konseyi'ne üye devletlerin imzaladığı bu sözleşme, yabancı flora ve faunayı ve bunların yaşama ortamlarını muhafaza etmek, özellikle birden fazla devletin iş birliğini gerektirenlerin muhafazasını sağlamayı amaçlıyor. Sözleşmenin eklerinde kesin olarak koruma altına alınan flora ve fauna türleri ve yasaklanan av metot ve araçları ile diğer yasak işletme şekilleri yer alıyor.

- **Ramsar, Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öne Sahip Sulak Alanlar Sözleşmesi - RAMSAR Sözleşmesi, 1971 (Resmî Gazete'de yayın tarihi: 15.3.1994)**

1971 yılında İran'ın Ramsar kentinde kabul edilen bu sözleşme, özellikle su kuşlarının yaşama ve üreme alanları için büyük öneme sahip olan sulak alanların korunmasını öngörüyor. Sözleşmenin ana amacı "sulak alanların ekonomik, kültürel, bilimsel ve rekreasyonel olarak büyük bir kaynak teşkil ettiği ve kaybedilmeleri hâlinde bir daha geri getirilmeyeceği" olarak belirtiliyor.

- **Marpol, Denizlerin Gemiler Tarafından Kirletilmesinin Önlenmesine Ait Sözleşme - MARPOL Sözleşmesi, 1973 (Resmî Gazete'de yayın tarihi: 24.6.1990)**

Bu sözleşme petrol ve zararlı maddelerle deniz çevresinin kasıtlı olarak kirlenmesinin tamamen ortadan kaldırılmasını ve bu maddelerin bir kaza neticesinde denize boşaltımını en aza indirmeyi hedefleyerek dünya denizlerini korumayı öngörüyor. Sözleşmeye 1978 yılında eklenen ve "gemilerin, özellikle petrol tankerlerinin sebep olduğu deniz kirlenmesinin önlenmesi ve kontrolü yöntemlerinin daha geliştirilmesi ihtiyacını saptayarak protokol genişletilmiştir.

- **Viyana, Ozon Tabakasının Korunması Sözleşmesi, 1985 (Resmî Gazete'de yayın tarihi: 8.9.1990)**

Sözleşme, gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını ve özel koşullarını göz önünde bulundurarak "ozon tabakasını beşeri faaliyetlerin yol açtığı değişikliklerden korumak için alınacak önlemlerin uluslararası iş birliğini ve eylemi gerektirdiğinin ve ilgili bilimsel ve teknik görüşlere dayanması gerektiği" varsayılarak kabul edilmiştir.

- **Barselona, Akdeniz'in Kirlenmesine Karşı Sözleşme (Barselona Sözleşmesi), 1976 (Resmî Gazete'de yayın tarihi: 12.6.1981)**

Sözleşme, Akdeniz'i ortak bir miras olarak kabul ederek ve bu konudaki mevcut uluslararası sözleşmelerinin deniz kirlenmesinin bütün boyutlarını ve kaynaklarını kapsamadığını ve Akdeniz Bölgesinin özel ihtiyaçlarına cevap vermediğini belirterek "günümüzdeki ve gelecekteki nesillerin istifadesi için korunmasını" hedefliyor.

- **Washington, Nesli Tehlikede Olan Yabani Bitki ve Hayvan Türlerinin Ticaretinin Düzenlemesine Dair Sözleşme (CITES Sözleşmesi), 1973 (Resmî Gazete'de yayın tarihi: 27.9.94)**

CITES, dünyanın küresel yabani bitki ve hayvan ticaretini kontrol eden veya engelleyen en büyük uluslararası sözleşmesidir. Sözleşmeyi yüzden fazla ülke imzalayıp onaylamıştır. Tehlikede olan veya ticareti yasaklanan bitki ve hayvan türlerinin listesi sözleşmenin eklerinde yer almaktadır. CITES, dünyanın en etkin ve başarılı “Doğal Varlıkları Koruma Sözleşmesi” olarak da bilinmektedir.

➤ **Bükreş, Karadeniz'in Kirlenmesine Karşı Korunması Sözleşmesi ve Protokolleri, 1992 (Resmî Gazete’de yayın tarihi: 6.3.1994)**

Sözleşme, Karadeniz'in deniz çevresinin korunması, canlı kaynaklarının muhafazası ve kirlenmeye karşı korunmasını hedeflemektedir. Karadeniz'in doğal kaynaklarının ve sunduğu imkânlarının öncelikle Karadeniz ülkelerinin ortak çabaları ile korunması gerektiğini belirten sözleşme, Karadeniz'de deniz çevresinin kirliliğinin başta nehirler yoluyla olmak üzere Avrupa'da bulunan diğer ülkelerdeki kara kökenli kirleticilerden de kaynaklandığını vurguluyor.

➤ **Rio, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (Rio Konferansı), 1992 (Resmî Gazete’de yayın tarihi: 27.12.1996)**

Brezilya'nın Rio de Janiero kentinde gerçekleştirilen ve dünyanın en büyük çevre konferansı olarak bilinen 1992 Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'ndan çıkan üç ana sözleşmeden biri olan Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'nin amacı; "ilgili hükümleri uyarınca takip edilecek amaçları, biyolojik çeşitliliğin korunması, bu çeşitliliğin unsurlarının sürdürülebilir kullanımı, genetik kaynaklar ve teknoloji üzerinde sahip olunan bütün hakları dikkate almak kaydıyla bu kaynaklara gereğince erişimin ve ilgili teknolojilerin gereğince transferin sağlanması ve uygun finansmanın tedariki de dahil olmak üzere genetik kaynakların kullanımından doğan yararların adil ve hakkaniyete uygun paylaşımıdır."

UYGULAMA FAALİYETİ

Uluslararası çevre kuruluşlarının isimleri ve faaliyetlerinden oluşan bir bulmaca hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Uluslararası çevre kuruluşları hakkında bilgi edininiz.	➤ Uluslararası çevre kuruluşları hakkında görsel ve yazılı kaynaklardan, İnternette bilgi toplayabilirsiniz.
➤ Uluslararası çevre kuruluşlarının görev ve sorumluluklarını öğreniniz.	➤ Uluslararası çevre kuruluşlarının görev ve sorumluluklarını araştırabilirsiniz.
➤ Kuruluşlar ve faaliyetlerine ait ön araştırmalarınızı tamamlayınız.	➤ Bulmacanızda yer alacak kuruluşlara ait ön bilgiler hazırlayabilirsiniz. ➤ Kuruluşların tarihçesi, örgüt yapısı hakkında araştırma yapabilirsiniz.
➤ Bulmacada oluşturacağınız bilgilere dair soruları hazırlayınız.	➤ Soruları detaylı ve anlaşılır biçimde hazırlayabilirsiniz.
➤ Bulmacada istenilen cevaplara ait bilgilerin açıklayıcı olmasına dikkat ediniz.	➤ Bulmacada soruları açık ve net hazırlamaya dikkat edebilirsiniz.
➤ Bulmacanızı istenilen kuruluşa ait resimlerle renklendiriniz.	➤ Kuruluşlara ait çalışma resimleriyle ve kuruluşlara ait logolarla tamamlayabilirsiniz.
➤ Bulmacanızı arkadaşlarınıza uygulayarak onların değerlendirmelerini alınız.	➤ Bulmacanız hakkında arkadaşlarınızın görüşlerini alarak eksikliklerinizi tamamlayabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. şemsiyesi altında uluslararası düzeyde yapılan konferanslar, sözleşmeler çevrenin hukuksal bir tabana oturması için en önemli öğelerdir.
2. Uluslararası antlaşmalarla birlikte çevre hakkının ülkeler arasında giderek daha fazla tanınmasında, da önemli rol oynamaktadır.
3. uluslararası alanda çevreye ilişkin hukuk kurallarının oluşmasına ve gelişmesine çeşitli düzeylerde katkı sağlamaktadır.
4.'nin çevreye ilişkin almış olduğu kararlar bütün üyeler açısından bağlayıcıdır.
5. tek bir dünyamız olduğu gerçeğinden yola çıkarak uluslararası topluluğun tüm üyelerini, aralarındaki çatışma ne olursa olsun çevre konusunda ortak davranmaya yönleltmek istemiştir.
6.örgütü çevreye ilişkin çalışmalarını UNEP, UNESCO, FAO, İMF gibi çeşitli uzmanlık birimleri ile yerine getirmektedir.
7. Türkiye'nin kuruluşu 2004'te TBMM tarafından da onaylanmıştır.
8. dünyanın en tanınmış çevre koruma kuruluşlarından. 1961'de Londra'da kurulmuştur. Büyük panda resmi yalnızca bu kuruluşun değil, bütün çevre koruma etkinliklerinin simgesi olarak görülmektedir.
9.'in en son çalışması 24 bin bitkinin tohumlarının saklanacağı bir tohum bankası oluşturma projesidir.
10. Etkili protesto yöntemleriyle çevre sorunlarını gündemin üst sıralarına taşıması,'in en büyük gücüdür.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Uygulamalı Test”e geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Aşağıdaki ölçütleri dikkate alarak “Çevre Günü”nde kullanılmak üzere uluslararası çevre kuruluşlarını tanıtan bir pano hazırlayınız.

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Uygulamalı test sonunda aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak öğrendiklerinizi kontrol ediniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. “Dünya Çevre Günü”nün önemi ve yapılan çalışmalar hakkında ön araştırma yaptınız mı?		
2. Uluslararası çevre kuruluşlarını ve faaliyetlerini araştırdınız mı?		
3. “Dünya Çevre Günü”nde yapılan çalışmaları araştırdınız mı?		
4. Uluslararası çevreci kuruluşlar hakkındaki bilgilerinizi bir araya getirerek panonuzu hazırladınız mı?		
5. Panonuza uluslararası çevreci kuruluşlara üyelikler hakkında gerekli bilgilendirmeleri eklediniz mi?		
6. Gönüllü uluslararası çevreci kuruluşun faaliyetlerini resimlerle panonuza eklediniz mi?		
7. Arkadaşlarınızın panonuz hakkındaki görüş ve önerilerini değerlendirdiniz mi?		
8. Faaliyetlere katıldığınız için mutlu musunuz?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetlerini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir." ilkesi T.C. Anayasası'nın maddesinde yer almaktadır.
2. Bakanlığı her seviyede çevre eğitimini teşvik etmek, desteklemek, öğrencilerde çevre değerlerini koruyucu değer yargılarının gelişmesine katkıda bulunmak amaçlı faaliyetlerde bulunmaktadır.
3. Kültür ve turizm konuları ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarını yönlendirmek ve bu kuruluşlarla iş birliğinde bulunmak, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör ile iletişimini geliştirmek ve iş birliği yapmak..... Bakanlığının sorumluluğudur.
4. toprak, su , bitki, ve hayvan varlığı ve benzeri doğal kaynakların korunması için araştırma, inceleme, tasarılar yapma görevine sahiptir.
5. Yeşil Türkiye Ormancılar Derneği, Türkiye Biyologlar Derneği, Türkiye Tarihi Evleri Koruma Derneği vb. bazı ulusal.....dır.
6. DHDK, TÜRÇEK, TURMEPA vb. çevrenin korunması amacıyla kurulan başlıca.....dir.
7. 1994 yılında denizlerin kirlenmesini önlemek amacıyla nesli tükenmeye yüz tutmuş deniz canlılarını korumak, geçim kaynağı deniz olan insanlara yardımcı olmak ve deniz güzelliğini devam ettirmek amacıyla kurulan dernek.....dir.
8. Gerek ulusal gerekse..... alanda çevre değerlerinin bütün toplumların ortak varlığı olarak kabul edilmesi gereklidir.
9.kuruluşlar, uluslararası alanda çevreye ilişkin hukuk kurallarının oluşmasına ve gelişmesine çeşitli düzeylerde katkı sağlamaktadır.
10., İngiltere'nin en tanınmış doğa koruma kuruluşlarından biridir. 1889 yılında kurulmuştur.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1 CEVAP ANAHTARI

1	çevre
2	sivil toplum örgütleri
3	Çevre ve Orman Bakanlığı
4	Kültür ve Turizm Bakanlığı
5	Tarım ve Köyşleri Bakanlığı
6	gönüllü kuruluşlar
7	vakıflar
8	vakıflar
9	sivil toplum
10	Türkiye Çevre Eğitim Vakfı (TÜRÇEV)

ÖĞRENME FAALİYETİ-2 CEVAP ANAHTARI

1	Birleşmiş Milletler
2	gönüllü kuruluşlar
3	gönüllü kuruluşlar
4	AB
5	BM
6	BM
7	REC
8	WWF
9	KEW
10	Greenpeace

MODÜL DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

1	56. maddesinde
2	Çevre ve Orman Bakanlığı
3	Kültür ve Turizm Bakanlığı
4	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
5	gönüllü kuruluşlar
6	dernekler
7	Deniz Temiz Derneği
8	uluslararası
9	gönüllü
10	Kraliyet Kuşları Koruma Derneği (RSPB)

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

- YILDIZ Kazım, Mehmet YILMAZ, Şengün SİPAHİOĞLU, **Çevre Bilimi**, Gündüz Eğitimi ve Yayıncılık, Ankara, 2007.
- T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, **Çevre El Kitabı**.
- <http://www.tarim.gov.tr>
- http://www.istanbulcevor.gov.tr/sube_detay.asp?id=87&sube=17
- <http://www.rec.org.tr/sayfa.asp?id=16>
- <http://www.cumhuriyet.edu.tr/edergi/makale/123.pdf>
- www.tema.org.tr
- <http://web.ogm.gov.tr/diger/iklim/Sayfalar/kyotoprotokolu.aspx>
- <http://www.ekolojistler.org/basel-sozlesmesinin-hukuksal-incelemesi-ilgin-ozkaya.html>
- <http://www.ttg.gov.tr/UserFiles/File/MONTREALPRO.doc>
- <http://www.tema.org.tr/CevreKutuphanesi/CesitliKonular/pdf/Sozlesmeler.pdf>

KAYNAKÇA

- T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı www.cevreorman.gov.tr
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı <http://www.kultur.gov.tr/>
- T.C. Orman Bakanlığı Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü <http://www.milliparklar.gov.tr/>
- T.C. Orman Bakanlığı Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü <http://www.agm.gov.tr/>
- T. C. Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü <http://www.ogm.gov.tr/>
- T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı <http://www.tarim.gov.tr/>
- Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) <http://www.tuba.gov.tr/>
- Doğal Hayatı Koruma Derneği (DHKD) www.dhkd.org
- WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) www.wwf.org.tr
- Greenpeace Akdeniz Kampanya Ofisi <http://www.greenpeacemed.org.mt/>
- Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma Vakfı (ÇEKÜL) www.cekulvakfi.org.tr
- Türkiye Erozyonla Mücadele ve Ağaçlandırma Vakfı (TEMA) www.tema.org.tr
- Deniz Temiz Derneği (TURMEPA) www.turmepa.org.tr
- Türk Deniz Araştırmaları Vakfı (TÜDAV) www.tudav.org
- European Environmental Bureau (EEB) www.eeb.org
- Friends of the Earth International www.foei.org
- Transport and Environment www.t-e.nu
- İktisadi Kalkınma ve İş Birliği Teşkilatı (OECD) <http://www.oecd.org/>
- Conservation International (CI) <http://www.conservation.org/>